

ΑΝΤΙ
ΤΕΥΧΟΣ 463
5.4.91

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ

Φιλόλαος, Γλυπτική,
Κρεωνίδης ως 4.4.

Ο Φιλόλαος (Τλούπας, γ. Λαρίσα 1923) έχει παραμείνει τεχνίτης, όπως τον πρωτογνώρισα το 1964 όταν του οργανώσαμε στην Γκαλερί Μέρλιν, με τη Λυντία Στεφάνου, τη μοναδική, ως σήμερα, ατομική του έκθεση στην Αθήνα. Τεχνίτης όμως που έχει εξαρθεί όχι μόνο με τη δύναμη των χεριών του, αλλά και με την ενέργεια του μορφοπλαστικού οράματός του — που θα το ζήλευαν πολλοί σημερινοί designers — στο ύφος ενός από τους ελάχιστους σημαντικούς γλύπτες της σημερινής Ελλάδας. Στη Γαλλία έχει όνομα μεγάλο, και τον καλούν συχνά να φτιάξει γλυπτά, να διαμορφώσει δημόσια κτίρια και χώρους με Γάλλους αρχιτέκτονες. Στην Ελλάδα παραμένει αγνώστος ο Θεσσαλός αυτός γιος ενός μάστορη ξυλουργού, κι ως λέει «...το σίγουρο είναι πως αγαπώ την Ελλάδα... όταν ανθίζουν οι καστανιές, την ώρα που τα κρίνα ξεπετούν τα λευκά τους πέταλα, είναι καιρός να κατηγορήσω προς τα εκεί».

Εδώ μας παρουσιάζει τριών ειδών έργα:

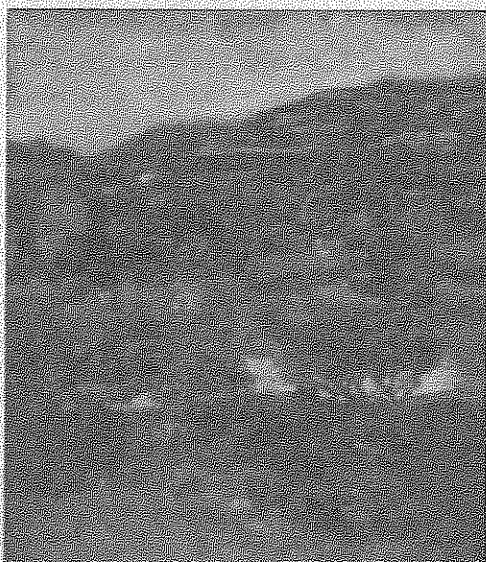
α) Καθάρως γλυπτικά έργα γινωμένα τα τελευταία 5-6 χρόνια, όλα από ανοξείδωτο ατσάλι, μερικά συνδυασμένα με λευκό ακυρόδεσμα (*béton lavé*) σε φόρμες οργανικές, πέταλα, καρπούς, μισχούς, φύλλα φανταστικών φυτών. Όλα στην κλίμακα του ανθρώπου φυτρώνουν φυσιολογικά κοντά στα άλλα, τα «αληθινά» φυτά.

β) Έργα μικρογλυπτικής και μικροκατασκευαστικής φτιαγμένα κυρίως από ξύλα εκβρασμένα από τη θάλασσα και πήλινα θραύσματα, με λίγο πρόσθετο χρώμα, συνθεμένα σε εικόνες - μινιατούρες — πιο ζωγραφικές από γλυπτικές — νεκρές φύσεις, τοπία παραθαλάσσια, εργοστάσια που καπνίζουν τα φουγάρα τους, κ.ά. που είναι τόσο «ρεαλιστικά» — τό-

σο κολλάνε στην πραγματικότητα — ώστε καταλήγουν «σurreαλιστικά» από την ευρηματικά σφή συναρμολόγηση των πιο απρόοπτων υλικών σε καταστάσεις γεμάτες ποιηση, κέφι και φαντασία, που σε κάνουν να βιώνεις πλάϊ στον καλλιτέχνη τη χαρά της συναρμολόγησής τους.

γ) Φωτογραφίες των μεγάλων έργων που έχει φτιάξει σε δημόσιους χώρους σε πόλεις της Γαλλίας, έργα που δεν είναι απλή διακόσμηση κοινόχρηστων χώρων, αλλά αυτοτελή γλυπτικά αρχιτεκτονήματα, όπως οι πανύψηλες υδροδεξαμενές, τα συντριβάνια, οι «γλυπτικές διαμορφώσεις» σε κτίρια νομαρχιών, δικαστηρίων, εταιρειών σε διάφορα μέρη της Γαλλίας. Ο Φιλόλαος λειτουργεί παντού σε όλες τις κλίμακες, δίχως να χάνει την κλίμακα του ανθρώπου από τα μικρογλυπτικά τοπία του ως τα γιγαντια αγάλματα προσώπων όπως ο διάσημος αεροπόρος Μερμούζ, ο Χριστόφορος Κολόμβος, ή ο αρχιτέκτονας Παρά.

Εδώ είναι που ο Φιλόλαος συναντιέται με τους γλύπτες - αρχιτέκτονες της αρχαιότητας για τους οποίους η ράβδωση ενός κίονα, ένα φάντωμα, ένα καθίσμα ήταν εξίσου γλυπτικά

Φιλόλαος, Παράλας του Βόλου. Πρώτη αρχιτεκτονική. Πηγή: Αγγελόπουλος

όσο και μια ζωφόρος ή ένα σύμπλεγμα εθνών που μάχονται κενταύρους.

Χαιρετίζω την επιστροφή του Φιλόλαου, έστω και προσκαιρη, μετά... 27 χρόνια, την εικαστική Ελλάδα. Οι Έλληνες αρχιτέκτονες, οι ελληνικές υπηρεσίες που ισχυρίζονται ότι ασχολούνται με τον «πολιτισμό» και θέλουν να ενισχύσουν την τέχνη και να κοσμήσουν το περιβάλλον θα είχαν πολλά να ωφεληθούν από μίαν επίσκεψη σε τούτη την έκθεση, από μια μελέτη της περίπτωσης Φιλόλαου, και να ακολουθήσουν το παράδειγμα των Γάλλων γραφειοκρατών και κεφαλαιοκρατών, όπως είναι στην Ελλάδα, με τόσην επιτυχία, ο Δήμος του Βόλου, αναθέτοντας το 1986 στο Φιλόλαο την «περιβαλλοντική διαμόρφωση» της παραλίας του με ένα σύνολο από έργα σε μίπετόν.

Αλέκος Λεβίδης, «Τόπων Γραφαί 1984-91», Γκαλερί Σκουφά ως 30.3

Από τους «Λουόμενους» που

παρουσίασε πέρσι ο Λεβίδης (γ. 1944) έχει κρατήσει μόνο ένα μεγάλο «Τρίπτυχο» όπου είναι φανερό ότι συγκεφαλαιώνει όλους τους καρπούς έρευνας και πειραματισμών του γύρω από ένα τόσο δύσκολο, συνθετικά, θέμα. Δίχως να περιορίσει τις διαστάσεις των έργων του, έχει επιστρέψει στην αντίληψη της «ποιητικής μικρογραφίας» όπως την έλεγα, γιατί η ευαισθησία του δεν αναλύεται σε μεγαλόσχημες εξάρσεις και πλατιές χειρονομίες αλλά συγκεντρώνεται στη διεύδυση στην ουσία «τόπων» της Αττικής, της Σαλαμινας, των Ανατολικών Κυκλάδων, που πρέπει να τους έχει ιδιαίτερα αγαπήσει για να μπορεί να μας μεταδώσει σεμνά ένα ποσό πειστικά τη βαθύτερη συγκίνησή του από την επαφή μαζί τους όπως άλλοι μεταδίδουν τη συγκίνησή τους από την προσέγγιση σε ένα αγαπημένο κορμί. Την υφή και την χροιά της επιδερμίδας μα και την εσωτερική δομή μιας λιόφυτης πλαγιάς στη Σίφνο, μιας φοινικιάς δίπλα σε ένα νεοκλασικό ρημάδι της Σαλαμινας, δείχνουν όλο το ταλέντο του να οικειώνεται με τα αντικείμενα του ζωγραφικού του έρωτα και να εισάγει το θεατή στην τόσο προσωπική αυτή του οικείωση, την οποία θα ονόμαζα με τον Γαλλικό όρο *intimité* γιατί στη γλώσσα μας, ίσως χαρακτηριστικά (;) η έννοια λείπει. Θα έλεγα πως ο Λεβίδης είναι ένας *intimiste* διαμορφωτής όχι εσωτερικών χώρων για τους οποίους πλάστηκε ο όρος, αλλά υπαίθρων τόπων, και γενικά του περιβάλλοντός του δίχως την παραμιλητή γραφικότητα ή συναισθηματισμό. 16.3.91

Α. Λεβίδης: Σίφνος

Αλέξανδρος Ξύδης